

föräldraalliansen Sverige

KOMMUNALT GRUNDSKOLEINDEX 2008

Sammanfattande resultat 2008

Jämfört med förra året minskar indexet med 0,02 totalt för hela Sverige. Förändringen beror av lägre värden för pedagogisk personal.

Årets bästa grundskolekommun är Vindeln (förra året Pajala) och årets sämst placerade är Knivsta (förra året Kinda).

Den kommun som stigit mest i rankingen jämfört med 2007 är Ydre som stigit 196 placeringar och återfinns på andra plats.

Nytt för året är att vi också presenterar ett genomsnitt per kommun över det tre senaste åren.

Föräldraalliansens grundskoleindex 2008

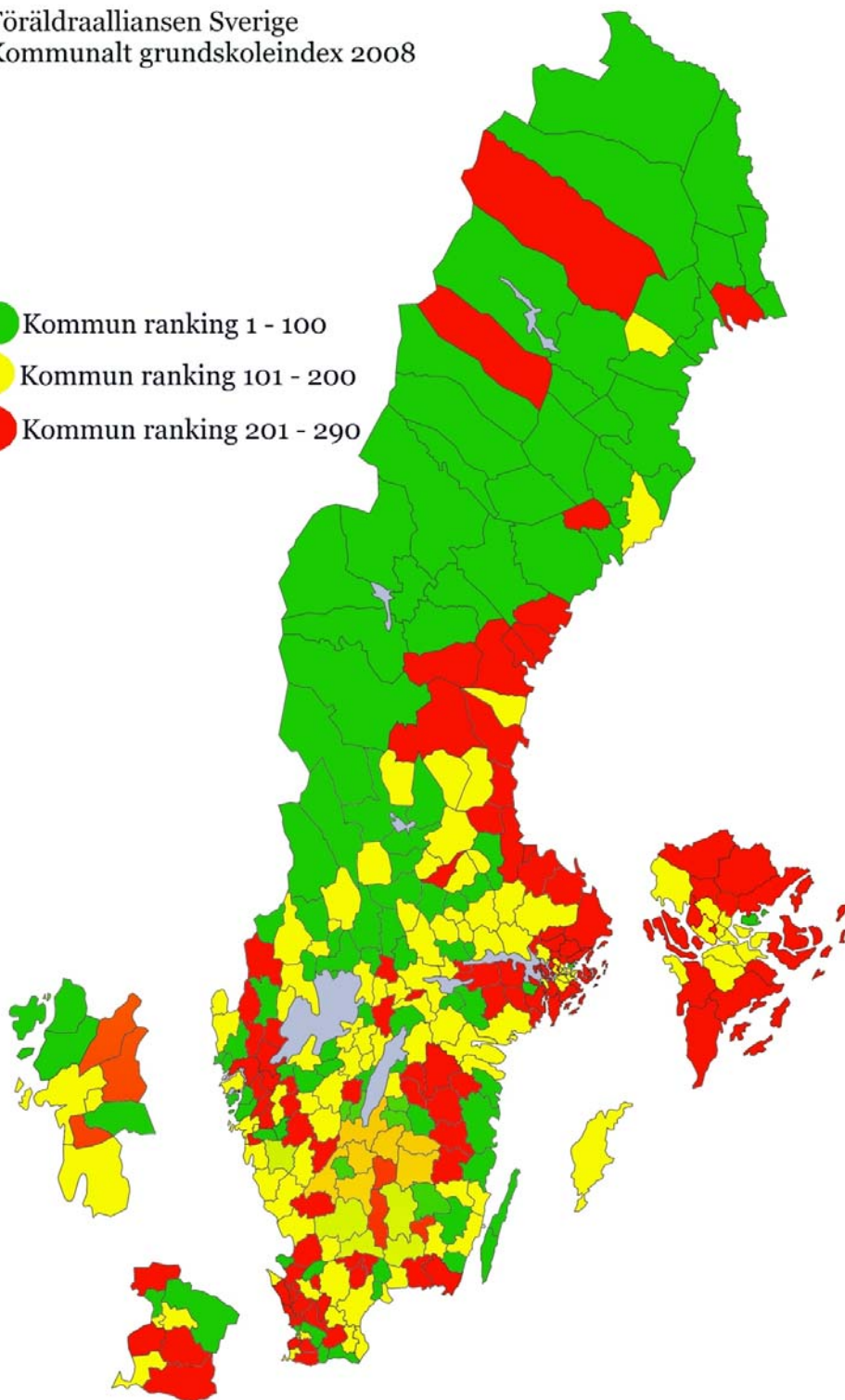
Kommunalt grundskoleindex 2008					Genomsnitt 2006 -2008			
Topp15		Årets raket	Förändring ranking	Placering ranking	Topp15		Index	Ranking
1	Vindeln	Ydre	196	2	1	Pajala	2,74	1,7
2	Ydre	Sollefteå	191	94	2	Norsjö	2,60	7,0
3	Pajala	Sunne	180	95	3	Malå	2,56	8,0
4	Dorotea	Hallstahammar	171	90	4	Dorotea	2,57	8,7
5	Malå	Tibro	156	103	5	Åsele	2,50	10,0
6	Arjeplog				6	Vindeln	2,55	11,0
7	Åsele				7	Storuman	2,47	13,0
8	Storuman				8	Arvidsjaur	2,47	15,0
9	Berg				9	Mörbylånga	2,46	15,0
10	Mörbylånga	Årets dykare			10	Eda	2,49	16,7
11	Borgholm	Osby	-143	266	11	Krokom	2,45	17,0
12	Arvidsjaur	Jokkmokk	-190	212	12	Malung	2,44	17,7
13	Vännäs	Ockelbo	-191	230	13	Arjeplog	2,48	18,0
14	Lund	Tidaholm	-211	256	14	Lund	2,44	18,3
15	Krokom	Sorsele	-229	238	15	Nybro	2,45	19,3

Hela listan presenteras i rankingordning, alfabetisk ordning, förändring samt per län och kommungrupp på Föräldraalliansen Sveriges hemsida. www.foraldralliansen.nu

Innehåll	Sidan
Kommunkarta	2
Kommentarer	3
Beskrivning	5
Definitioner	8

Föräldraalliansen Sverige
Kommunalt grundskoleindex 2008

- Kommun ranking 1 - 100
- Kommun ranking 101 - 200
- Kommun ranking 201 - 290

Kommentarer och diskussion

Inledning

Föräldraalliansen verkar för en likvärdig skola av hög kvalitet i hela landet. Med likvärdig avser vi att varje elev, oavsett var man är född, var i landet man bor eller vilka föräldrar man har, skall ha samma möjligheter att uppnå grundskolans mål. Det innebär att resurserna inte kan fördelas lika utan att det i vissa skolor eller kommuner behövs mer verkliga resurser än i andra för att uppnå målen.

Vi har i denna ranking därför valt att, där det är möjligt, inte använda absoluta värden, t.ex. hur stor andel elever som uppnått målen eller absolut lärartäthet. Vi har istället jämfört måluppfyllelse i förhållande till kommunens förväntade, modellberäknade värde enligt SALSAS¹. På samma sätt har vi jämfört lärartätheten med ett modellberäknat värde utifrån varje kommuns elevsammansättning enligt SALSAS. Vi menar att detta ger en mer rättvis bild av kommunens resultat och ambition för grundskolan än de undersökningar som visar absoluta värden om t.ex. måluppfyllelse.

Vi måste dock poängtera att Föräldraalliansen inte kan acceptera den generellt låga måluppfyllelsen i grundskolan. Vi ser med stor oro på att de som ansvarar för skolan inte tar sitt ansvar och skapar de resurser och förutsättningar i övrigt som krävs för att varje barn skall nå grundskolans mål.

Det är vår förhoppning att det kommunala grundskoleindexet skall kunna användas som underlag för diskussioner bland huvudmän och andra ansvariga för skolan om hur måluppfyllelsen i grundskolan kan öka. Vi hoppas också att det skall kunna vara ett hjälpmedel för föräldrar och föräldraföreningar som verkar för bättre villkor och förutsättningar för barnen i skolan och på fritidshemmen.

Kommuner och kommungrupper

Det finns betydande strukturella skillnader mellan Sveriges kommuner. De tre storstäderna kan på ett annat sätt erbjuda valmöjlighet och optimerade klasser än vad glesbygds- och småkommuner kan göra. I små kommuner kan antalet elever i avgångsklass vara färre än hundra elever. Det innebär att även små variationer i antal lärare eller i några få elevers måluppfyllelse får genomslag i indexet.

De nio första platserna i årets grundskoleindex intas av glesbygdskommuner. I de flesta fall gör man det i kraft av höga indexpoäng både avseende pedagogisk personal och måluppfyllelse. Om vi ser på kommungrupper så placerar sig glesbygdskommunerna i topp medan övriga kommuner 12 500 – 25 000 invånare hamnar i botten.

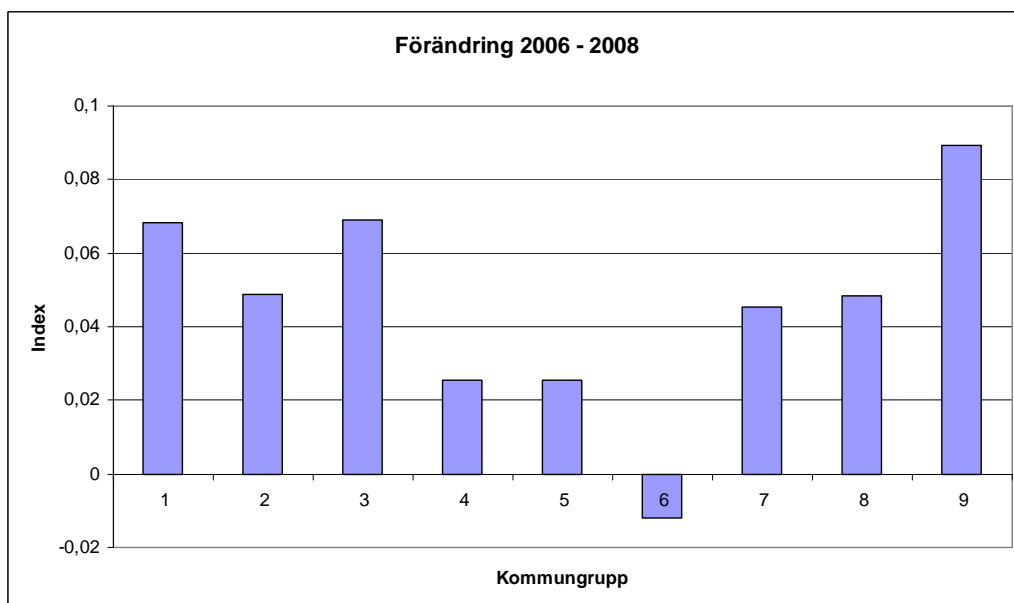
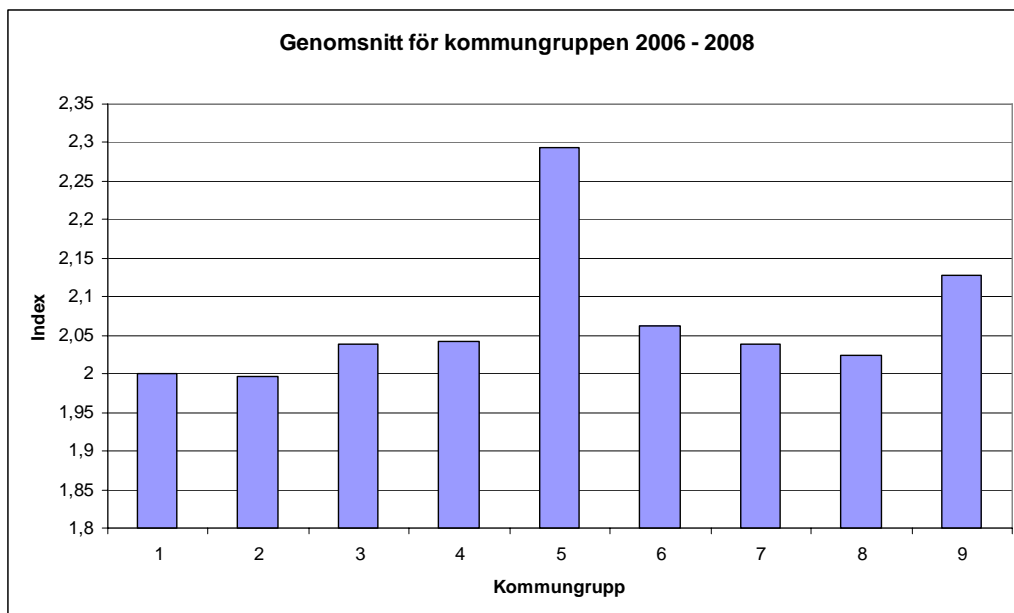
Men det är också bland glesbygdskommuner och övriga kommuner med färre än 12 500 invånare vi ser de största variationerna. Det skiljer nästan en poäng mellan högsta och lägsta värde i dessa kommungrupper.

För att göra indexet ytterligare användbart har vi valt att redovisa det också per kommungrupp vilket möjliggör för kommuner att jämföra sig med andra liknande kommuner.

¹ <http://salsa.artisan.se/>

Ett treårsperspektiv

Det är nu tredje året som Föräldraalliansen publicerar det kommunala grundskoleindexet. Vi har därför sammanställt genomsnitt per kommun och kommungrupp för de tre åren 2006 – 2008 vilket minskar risken för att små skillnader i elev- eller lärarantal får stort utslag för små kommuner. Som framgår av nedanstående diagram är det betydande skillnader mellan de olika kommungrupperna.

Kommunindelning

- 1 Storstäder
- 2 Förortskommuner
- 3 Större städer
- 4 Pendlingskommuner
- 5 Glesbygdskommuner
- 6 Varuproducerande kommuner
- 7 Övriga kommuner, mer än 25 000 inv.
- 8 Övriga kommuner, 12 500-25 000 inv.
- 9 Övriga kommuner, mindre än 12 500 inv.

Kommunalt grundskoleindex 2008

Beskrivning

Föräldraalliansen Sveriges kommunala grundskoleindex är ett kvalitetsindex som utgår från ett föräldraperspektiv. Fyra kvalitetsområden beräknas, viktas och läggs samman till ett sammanlagt kvalitetsindex för grundskolan i respektive kommun. Kommunerna rangordnas sedan från 1 till 290. Grundskoleindexet beräknades första gången 2006.

De kvalitetsområden som används är

- Måluppfyllelse
- Pedagogisk personal
- Övriga hälso- och studiefrämjande resurser
- Fritidshemmen

Årets bästa grundskolekommun är Vindeln (förra året Pajala) och årets sämst placerade är Knivsta (förra året Kinda).

Den kommun som stigit mest i rankingen jämfört med 2007 är Ydre som stigit 196 placeringar och återfinns på andra plats.

Hela listan presenteras i rankingordning, alfabetisk ordning, förändring samt länsvis på Föräldraalliansen Sveriges hemsida. www.foraldralliansen.nu

Bakgrund

Föräldraalliansen verkar för en bra och likvärdig skola i hela landet. Den nationella likvärdigheten definieras genom läroplanernas mål. Vi anser inte att skolan kan anses tillräckligt bra om en fjärdedel av eleverna går ut grundskolan utan fullvärdiga betyg och 11% av eleverna inte är behöriga att söka ett nationellt program på gymnasieskolan.

Kvaliteten varierar både mellan kommuner och mellan skolor inom kommunerna. I detta avseende kan vi inte heller anse att skolan är likvärdig.

I dagens skoldebatt förekommer argument baserade på tveksamma "skolundersökningar" beställda eller utförda av organisationer som inte har skolans bästa för ögonen utan drivs av andra intressen.

Vi har därför funnit att det finns behov av en värderande undersökning där kommunernas ambition att utöva sitt huvudmannaskap över grundskolan redovisas och rangordnas.

Syfte

Syftet med denna undersökning är att, på kommunal nivå, skapa ett kvalitetsindex för grundskolan i Sverige där hänsyn tas till både uppnådda resultat och satsade resurser med hänsyn tagen till kommunernas olika förutsättningar.

I stort kan man sammanfatta att vi försöker mäta kommunens ambitionsnivå för grundskolan. De parametrar vi använder är:

- Måluppfyllelse
- Pedagogisk personal
- Övriga hälso- och studiefrämjande resurser
- Fritidshemmen

Meningen är att kvalitetsindexet skall kunna förstås av alla och kunna användas för diskussion kring och utvecklingen av grundskolan i kommunerna.

Parametrar

Samtliga parametrar är hämtade från Skolverkets öppna databaser.

Elever, skolor och kommuner har olika förutsättningar. Vi har därför inte, när det gäller måluppfyllelse, valt absoluta värden utan använt residualvärden från Skolverkets databas SALSA där det faktiska resultatet ställs mot ett modellberäknat resultat baserat på elevernas bakgrundsfaktorer.

Den pedagogiska personalen är skolans viktigaste resurs. Inte heller här har vi använt absoluta tal. Kommunens lärartäthet i förhållande till av Skolverket modellberäknat SALSA-värde för kommunen

jämförs med lärartätheten per 100 elever år 2005 (8,2) i förhållande till ett antaget modellberäknat SALSÅ-värde² för hela riket (75%). Principen är att en kommun med lågt modellberäknat SALSÅ-värde bör ha en högre lärartäthet än en kommun med högt modellberäknat SALSÅ-värde. Andelen lärare med pedagogisk utbildning och andelen pedagogisk personal förutom lärare har också beaktats.

Utöver detta har vi tagit hänsyn till kommunens kostnader för skolhälsovård, skolmåltider och läromedel samt gruppstorlek och personaltäthet på fritidshemmen.

Metod

Vi jämför kommuners resultat och satsningar på grundskolan genom att indexera och vikta följande parametrar:

- Skillnad (residual) mellan andelen elever som uppnått målen i grundskolan och, enligt SALSÅ, modellberäknad andel elever som borde uppnå målen för grundskolan.
- Lärartäthet uttryckt som antal lärare per 100 elever justerat med hänsyn tagen till kommunens modellberäknade SALSÅ-värde.
- Andelen lärare med pedagogisk utbildning.
- Andelen pedagogisk personal förutom lärare.
- Kommunens kostnader för skolhälsovård, skolmat och läromedel.
- Personaltäthet och gruppstorlek på fritidshemmen.

Residual

Vi har utgått från Skolverkets databas SALSÅ där faktiska betygsresultat jämförs med ett modellberäknat värde där hänsyn tagits till elevernas bakgrund och förutsättningar såsom kön, invandrarbakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå. Den kommun som uppnått bäst resultat hade 17 procentenheter fler elever som uppnådde målen i förhållande till modellberäknat värde (fö.å. 15%). Den sämsta kommunen hade 16 procentenheter lägre faktiskt värde än det modellberäknade (Fö.å. - 22%).

Resultaten indexeras och viktas. Den kommun som har fått sämst resultat har fått 0,04 indexpoäng (fö.å. -0,09) och den kommun som har bäst resultat har uppnått 0,78 indexpoäng (fö.å. 0,73)

Pedagogisk personal

Lärartäthet

Kommunens lärartäthet i förhållande till av Skolverket modellberäknat SALSÅ-värde för kommunen jämförs med lärartätheten per 100 elever år 2005 (8,2) i förhållande till ett antaget modellberäknat SALSÅ-värde för hela riket (75%).

Högsta värde, 1,55 indexpoäng, får Vilhelmina som har 11,7 lärare per 100 elever och ett modellberäknat SALSÅ-värde på 79%.

Lägsta värde, 0,81 indexpoäng, får Södertälje som har 7,8 lärare per 100 elever och ett modellberäknat SALSÅ-värde på 64%.

Andel lärare med pedagogisk utbildning

Andelen lärare med pedagogisk utbildning i respektive kommun har multiplicerats med 0,2. En kommun med 100% utbildade lärare kan erhålla värdet 0,2.

Pedagogisk personal

Den andel av den pedagogiska personalen som inte utgörs av lärare redovisade som lärartäthet har beräknats och multiplicerats med 0,2. Den kommun som har fått högsta värdet har uppnått 0,30 och 28 kommuner har fått värdet 0.

² Andel elever som på grund av sina bakgrundsfaktorer beräknas uppnå målen

Dessa tre värden räknas samman till ett index för pedagogisk personal. Den kommun som erhållit lägsta värde har fått 1,01 (fö.å. 0,97), riksnittet är 1,28 (fö.å 1,32), median 1,31 (fö. å. 1,32) och det högsta värdet för någon kommun är 1,72 (fö.å 1,81).

Övrigt

Varje kommuns kostnader för skolhälsovård, skolmat och läromedel år 2005 har jämförts med genomsnittet av de 10 kommuner som satsat mest inom respektive område år 2004. Detta index har sedan multiplicerats med 0,1. det lägsta värdet som uppnåtts är 0,12 riksnittet är 0,17 och det högsta värdet är 0,33.

Fritidshem

Antalet inskrivna barn per avdelning har jämförts med riksgenomsnittet ,år 2005, 30,6 barn per avdelning och multipliceras med 0,1. På samma sätt har antalet barn per årsarbetare jämförts med riksgenomsnittet, år 2005, 18,4 barn per årsarbetare och multiplicerats med 0,1.

Dessa värden adderas. Högsta sammanlagda värdet är 0,39 (fö.å 0,36), Lägsta värdet är 0,10 (fö.å 0,11) riksnitt är 0,19 (fö.å 0,19).

Kvalitetsindex

Samtliga värden räknas samman till ett kvalitetsindex för varje kommun avseende grundskolan. Vi redovisar samtliga kommuner dels rangordnade från 1-290 och dels i alfabetisk ordning.

För att få ett grepp om hur en kommun har placerat sig i de olika kvalitetsområdena i förhållande till andra kommuner har respektive parameter och det sammanvägda kvalitetsindexet färgmarkerats. De 100 högst rankade kommunerna totalt och för varje kvalitetsområde har fått en grön färgmarkering. De kommuner som placerat sig på plats 101-200 på rankingen har fått en gul markering och de 90 kommuner som hamnat sist på rankingen har fått en röd/rosa markering.

Vad som saknas

Detta kvalitetsindex utgår från Skolverkets öppna databaser. Där har vi, ur ett föräldraperspektiv, valt och viktat för oss viktiga parametrar som avspeglar grundskolans olika kvaliteter. Vad som saknas är nationell likvärdig information om hur elever och föräldrar själva upplever kvaliteten i grundskolan i sin kommun.

Många felaktigheter i Skolverkets lärarstatistik.

I oktober varje år samlar SCB för Skolverkets räkning in statistik över antalet lärare och elever på varje skola. Denna statistik ligger sedan till grund för olika jämförelsetal.

En av de viktigaste kvalitetsindikatorerna i skolan är enligt Föräldraalliansen lärartätheten. Skolverket uttrycker den som antal lärare per 100 elever. År 2007 var den 8,4 för hela landet.

Vid bl.a. arbetet med Föräldraalliansens årliga ranking av Sveriges grundskolekommuner har det uppdragats många felaktigheter i lärarstatistiken.

Några exempel

År 2006 saknas lärarstatistik helt för Nynäshamns och Ljusnarsbergs kommuner.

Samma år var det ett antal skolor i Stockholm med ca 120 lärare samt mer än 200 kommuncentralt placerade modersmålslärare som inte finns med i statistiken. Skolverket/SCB "gissade" då att dessa utgjorde 321,62 lärare omräknat till heltidstjänster.

År 2007 fattas samtliga kommuncentralt placerade modersmålslärare i Stockholm i statistiken. För en skola med 720 elever redovisas 1 (en) lärare vilket motsvarar 0,14 lärare per hundra elever. Detta innebar för Stockholms del att lärartätheten enligt Skolverkets statistik har sjunkit från 8,6 till 7,8 lärare per 100 elever. Enligt våra beräkningar låg den 2007 på 8,5 lärare.

Andra kommuner för vilka vi också upptäckt tveksamheter i Skolverkets statistik är Tidaholm, Älvsbyn, Gagnef, Nyköping, Sollefteå, Järfälla, Lycksele, Säffle och Överkalix.

De fel vi hittat är bl.a. att kommuncentralt placerade lärare inte finns med eller att hela eller halva skolor inte finns med i statistiken samtliga år.

Skolverkets definitioner

Kostnad per elev för elevvård, 1992-

Kostnader för skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer (även kostnad för köpta tjänster ingår).

Kostnad per elev för läromedel/utrustn/skolbibl, 1992-

Kostnader för läroböcker och annat tryckt material, utrustning inkl. kapital- och servicekostnad, löner för inst.tekniker, studiebesök, lägerskolor m.m. samt kostnader för skolbibliotek t.ex. löner, inköp av böcker m.m som redovisas i skolans bokföring

Kostnad per elev för skolmåltider, 1992-

Löner, livsmedel, administrativa kostnader, transporter m.m. Eventuella elevavgifter är inte frånräknade medan övriga intäkter för skolmåltider är frånräknade.

Lärare (heltidstj.) per 100 elever, 1995-

Antal lärare omräknat till heltidstjänster per 100 elever den 15 oktober.

Lärare (heltidstj.), andel med pedagogisk utbildning, 1992-

Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, som har någon pedagogisk högskoleutbildning (med dessa har likställt personer som tidigare förklarats behöriga till statligt reglerade lärartjänster och personer som haft förordnande som behörig lärare).

Pedagogisk personal i huvudmannens skolor, antal heltidstjänster per 100 elever, 1999-

Antal pedagogisk personal omräknat till heltidstjänster per 100 elever den 15 oktober år n. Som pedagogisk personal räknas lärare, förskollärare, fritidspedagoger och högskoleutbildade fritidsledare

SALSA

FÖRKLARINGAR OCH DEFINITIONER

Bakgrundsfaktorer

Andel elever med utländsk bakgrund, födda utomlands

Andel av avgångseleverna som är födda utomlands.

Andel elever med utländsk bakgrund, födda i Sverige

Andel av avgångseleverna vars båda föräldrar är födda utomlands, men eleven är född i Sverige.

Andel pojkar

Andel pojkar av avgångseleverna.

Föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå

Medelvärde av avgångselevernas biologiska föräldrars utbildningsnivå, faderns respektive moderns högsta utbildningsnivå. (Adoptivföräldrar med adoptivbarn jämföras med biologiska föräldrar). Utbildningsvärde 1 innebär genomgången folkskola/grundskola, utbildningsvärde 2 innebär att personen ifråga har genomgått gymnasial utbildning i högst tre år och utbildningsvärde 3 innebär att personen genomgått fjärde året på gymnasieskolans tekniska linje eller erhållit minst 20 högskolepoäng.

Föräldrarnas genomsnittliga utbildningsnivå har beräknats per elev och därefter har ett medelvärde per skola respektive kommun beräknats. I de fall där uppgift om den ena föräldern saknas har sammanvägd utbildningsnivå satts lika med den andra förälderns utbildningsnivå.

Faktiska betygsvärden

Andel elever som uppnått målen

Andel av avgångseleverna som uppnått målen, betyget godkänd eller högre, i samtliga ämnen. Den enskilde eleven ska ha nått målen i alla ämnen han/hon läst för att räknas till de som nått alla målen.

Meritvärde

Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Godkänd motsvarar värde 10, Väl godkänd värde 15 och Mycket väl godkänd värde 20. Maximalt kan eleven få 320 poäng i meritvärde. I analysen ingår endast elever som fått betyg i ett eller flera ämnen.

Kommunens faktiska genomsnittliga meritvärde

Summering av varje avgångselevs meritvärde dividerat med antal avgångselever i kommunen. Meritvärde har beräknats för avgångselever som har fått betyg i ett eller flera ämnen. Resultat på kommunnivå avser endast kommunala skolor, dvs skolor där kommunen är huvudman.

Skolans faktiska genomsnittliga meritvärde

Summering av varje avgångselevs meritvärde dividerat med antal avgångselever på skolan. Meritvärde har beräknats för avgångselever som har fått betyg i ett eller flera ämnen. Resultat på skolnivå avser både kommunala och fristående skolor (skolor med enskild huvudman och som ger eleverna slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet).

Statistiskt beräknade betygsvärden**Modellberäknade betygsvärden**

Statistiskt beräknade betygsvärden på kommunnivå och skolnivå, i applikationen benämnd modellberäknade värden, för andel elever som uppnått målen samt för genomsnittligt meritvärde. Modellberäknade betygsvärden har tagits fram i en regressionsmodell där hänsyn tagits till föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå, andel pojkar, andel elever födda utomlands, samt andel elever födda i Sverige med båda föräldrar födda utomlands. På kommunnivå ingår endast kommunala skolor och på skolnivå ingår både fristående och kommunala skolor. Skolorna ska även ha 15 eller fler elever i år 9.

Residual

Skillnad/avvikelse mellan faktiskt betygsresultat och modellberäknat betygsvärde avseende skolans genomsnittliga meritvärde respektive andel elever som uppnått samtliga mål.

OBSERVERA!

Resultaten på kommunnivå grundas på en modell med enbart elever i kommunala skolor, medan resultaten på skolnivå grundas på en modell som inkluderar både elever i kommunala och fristående skolor. Kommunerna har alltså jämförts i en modell med övriga kommuner, medan skolorna i en annan modell har jämförts med samtliga skolor. Detta leder till att det modellberäknade värdet för en kommun med endast en skola med elever i år 9 inte fullständigt överensstämmer med den skolans modellberäknade värde.

För de skolor som har färre än 15 elever eller där minst 25 procent av eleverna saknar uppgift på någon av bakgrundsfaktorerna har inte något modellberäknat värde beräknats och ingår därför inte i redovisningen.